

GLASILO FUTURE

ISSN 2623-6575

UDK 631

UDK 635.9

PUBLIKACIJA FUTURE - STRUČNO-ZNANSTVENA UDRUGA ZA PROMICANJE ODRŽIVOG RAZVOJA, KULTURE I MEĐUNARODNE SURADNJE, ŠIBENIK

VOLUMEN 3 BROJ 5-6

PROSINAC 2020.

Glasilo Future

Stručno-znanstveni časopis

Nakladnik:

FUTURA

Sjedište udruge: Šibenik

Adresa uredništva:

Bana Josipa Jelačića 13 a, 22000 Šibenik, Hrvatska / Croatia

☎ / 📠: +385 (0) 022 218 133

✉: urednistvo@gazette-future.eu / editors@gazette-future.eu

🌐: www.gazette-future.eu

Uređivački odbor / Editorial Board:Doc. dr. sc. Boris Dorbić, v. pred. – glavni i odgovorni urednik / *Editor-in-Chief*Emilija Friganović, dipl. ing. preh. teh., v. pred. – zamjenica g. i o. urednika / *Deputy Editor-in-Chief*Ančica Sečan, mag. act. soc. – tehnička urednica / *Technical Editor*Antonia Dorbić, mag. art. – zamjenica tehničke urednice / *Deputy Technical Editor*

Prof. dr. sc. Željko Španjol

Mr. sc. Milivoj Blažević

Vesna Štibrić, dipl. ing. preh. teh.

Međunarodno uredništvo / International Editorial Board:

Prof. dr. sc. Kiril Bahcevandziev - Portugalska Republika (Instituto Politécnico de Coimbra)

Prof. dr. sc. Martin Bobinac - Republika Srbija (Šumarski fakultet Beograd)

Prof. dr. sc. Zvezda Bogevska - Republika Sjeverna Makedonija (Fakultet za zemjodjelski nauki i hrana Skopje)

Dario Bognolo, mag. ing. - Republika Hrvatska (Veleučilište u Rijeci)

Prof. dr. sc. Agata Cieszewska - Republika Poljska (Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie)

Dr. sc. Bogdan Cvjetković, prof. emeritus - Republika Hrvatska (Agronomski fakultet Zagreb)

Prof. dr. sc. Duška Čurić - Republika Hrvatska (Prehrambeno-biotehnoški fakultet Zagreb)

Prof. dr. sc. Margarita Davitkovska - Republika Sjeverna Makedonija (Fakultet za zemjodjelski nauki i hrana Skopje)

Prof. dr. sc. Dubravka Dujmović Purgar - Republika Hrvatska (Agronomski fakultet Zagreb)

Prof. dr. sc. Josipa Giljanović - Republika Hrvatska (Kemijsko-tehnoški fakultet u Splitu)

Prof. dr. sc. Semina Hadžiabulić - Bosna i Hercegovina (Agromediterranski fakultet Mostar)

Prof. dr. sc. Péter Honfi - Mađarska (Faculty of Horticultural Science Budapest)

Prof. dr. sc. Mladen Ivić - Bosna i Hercegovina (Univerzitet PIM)

Doc. dr. sc. Anna Jakubczak - Republika Poljska (Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy w Bydgoszczy)

Doc. dr. sc. Orhan Jašić - Bosna i Hercegovina (Filozofski fakultet Tuzla)

Prof. dr. sc. Tajana Krička - Republika Hrvatska (Agronomski fakultet Zagreb)

Doc. dr. sc. Dejan Kojić - Bosna i Hercegovina (Univerzitet PIM)

Slobodan Kulić, mag. iur. - Republika Srbija (Srpska ornitološka federacija i Confederation ornitologique mondiale)

Prof. dr. sc. Biljana Lazović - Crna Gora (Biotehnički fakultet Podgorica)

Prof. dr. sc. Branka Ljevnaić-Mašić - Republika Srbija (Poljoprivredni fakultet Univerziteta u Novom Sadu)

Doc. dr. sc. Zvonimir Marijanović - Republika Hrvatska (Kemijsko-tehnoški fakultet u Splitu)

Doc. dr. sc. Ana Matin - Republika Hrvatska (Agronomski fakultet Zagreb)

Prof. dr. sc. Bosiljka Mustać - Republika Hrvatska (Sveučilište u Zadru)

Hrv. akademik prof. dr. sc. Stanislav Nakić - Bosna i Hercegovina (Sveučilište Hercegovina Mostar)

Prof. dr. sc. Tatjana Prebeg - Republika Hrvatska (Agronomski fakultet Zagreb)

Prof. dr. sc. Bojan Simovski - Republika Sjeverna Makedonija (Fakultet za šumarski nauki, pejzažna arhitektura i ekoinženering "Hans Em" Skopje)

Prof. dr. sc. Davor Skejić - Republika Hrvatska (Građevinski fakultet Zagreb)

Prof. dr. sc. Nina Šajna - Republika Slovenija (Fakulteta za naravoslovje in matematiko)

Akademik prof. dr. sc. Refik Šećibović - Bosna i Hercegovina (Visoka škola za turizam i menadžment Konjic)

Prof. dr. sc. Andrej Šušek - Republika Slovenija (Fakulteta za kmetijstvo in biosistemske vede Maribor)

Prof. dr. sc. Elma Temim - Bosna i Hercegovina (Agromediterranski fakultet Mostar)

Mr. sc. Merima Toromanović - Bosna i Hercegovina (Biotehnički fakultet Univerziteta u Bihaću)

Doc. dr. sc. Ivana Vitasović Kosić - Republika Hrvatska (Agronomski fakultet Zagreb)

Doc. dr. sc. Ana Vujošević - Republika Srbija (Poljoprivredni fakultet Beograd)

Sandra Vuković, mag. ing. - Republika Srbija (Poljoprivredni fakultet Beograd)

Prof. dr. sc. Vesna Židovec - Republika Hrvatska (Agronomski fakultet Zagreb)

Grafika priprema: Ančica Sečan, mag. act. soc.

Objavljeno: 31. prosinca 2020. godine.

Časopis izlazi u elektroničkom izdanju dva puta godišnje, krajem lipnja i prosinca, a predviđena su i dva interdisciplinarna specijalna izdanja tijekom godine iz STEM i ostalih znanstvenih/umjetničkih područja.

Časopis je besplatan. Rukopisi i recenzije se ne vraćaju i ne honoriraju.

Autori/ce su u potpunosti odgovorni/e za sadržaj, kontakt podatke i točnost engleskog jezika.

Umnožavanje (reproduciranje), stavljanje u promet (distribuiranje), priopćavanje javnosti, stavljanje na raspolaganje javnosti odnosno prerada u bilo kojem obliku nije dopuštena bez pismenog dopuštenja Nakladnika.

Sadržaj objavljen u Glasilo Future može se slobodno koristiti u osobne i obrazovne svrhe uz obvezno navođenje izvora.

Glasilo Future

Stručno-znanstveni časopis

FUTURA – stručno-znanstvena udruga za promicanje održivog razvoja, kulture i međunarodne suradnje, Bana Josipa Jelačića 13 a, 22000 Šibenik, Hrvatska

(2020) 3 (5-6) 01–43

SADRŽAJ:

	Str.
<i>Izvorni znanstveni rad (original scientific paper)</i>	
<i>D. Kovačević, Lidija Milenković, Dragana Lalević, Lj. Šunić, Z. Ilić</i> Utjecaj malčiranja na kontrolu korova i agronomska svojstva salate Effect of malching on weed control and agronomic properties of lettuce	01–15
<i>Margarita Davitkovska, Zvezda Bogevska, B. Dorbić, V. Tanaskovic, Romina Kabranova</i> The effect of two different fertilisers on the quality of <i>Viola x wittrockiana</i> Gams. seedlings	16–22
<i>Pregledni rad (scientific review)</i>	
<i>B. Dorbić, Jelena Pavić, Ž. Španjol, Emilija Friganović, Ana Vujošević, Sandra Vuković</i> Percepcije i stavovi o ukrasnim karakteristikama i primjeni različitih kultivara afričke ljubičice (<i>Saintpaulia ionantha</i> L.) Perceptions and attitudes on ornamental features and the use of different cultivars of african violet (<i>Saintpaulia ionantha</i> L.)	23–35
<i>Nekategorizirani rad (uncategorised paper)</i>	
<i>B. Dorbić</i> Prikaz radionice Workshop review	36–37
<i>O. Jašić</i> Prikaz knjige Book review	38–41
<i>Upute autorima (instructions to authors)</i>	42–43

Percepcije i stavovi o ukrasnim karakteristikama i primjeni različitih kultivara afričke ljubičice (*Saintpaulia ionantha* L.)

Perceptions and attitudes on ornamental features and the use of different cultivars of african violet (*Saintpaulia ionantha* L.)

Boris Dorbić^{1*}, Jelena Pavić², Željko Španjol³, Emilija Friganović¹, Ana Vujošević⁴, Sandra Vuković⁴

pregledni rad (scientific review)

doi: 10.32779/gf.3.5-6.3

*Citiranje/Citation*⁵

Sažetak

Od 20. stoljeću pa do danas poznat je veliki broj kultivara afričke ljubičice. Ova vrsta ubrzo je zauzela mjesto među najomiljenijim kućnim biljkama. Afričku ljubičicu karakteriziraju dekorativni srcoliki listovi na dugim peteljka i cvjetovi koji mogu biti različito obojani. Za njezin rast i razvoj najpogodniji su gotovi supstrati. Tijekom ljetnog perioda vrsta preferira osvijetljeni dio interijera bez direktne sunčeve svjetlosti. Za vrijeme cvatnje ljubičicu je potrebno umjereno zalijevati, a nakon cvatnje ona zahtjeva manju količinu vode. Afričku ljubičicu je tijekom cvatnje dovoljno gnojiti jednom tjedno. Vrsta se uglavnom razmnožava lisnim reznicama ili sjemenom. U radu je kao izvor primarnih podataka korišteno i anketno ispitivanje čiji je cilj bio istražiti percepciju i stavove ispitanika o ukrasnim karakteristikama i primjeni različitih kultivara afričke ljubičice. Rezultati istraživanja su pokazali da se ispitanicima u pogledu ukrasnih karakteristika nešto više sviđaju kultivari s posebnijim izgledom listova i cvjetova, a s gledišta primjene ljubičice u različitim interijerima ispitanici bi više koristili klasičnije tipove kultivara afričke ljubičice. Održavanje vrste percipiraju kao uglavnom lagano. Navedeno preliminarno istraživanje može poslužiti prilikom krajobraznog oblikovanja interijera i tehnolozima s aspekta proizvodnje i prodaje.

Ključne riječi: afrička ljubičica, uzgoj, ukrasne karakteristike, primjena, percepcije i stavovi.

¹ Udruga Futura Šibenik, Bana Josipa Jelačića 13 a, 22000 Šibenik, Republika Hrvatska.

* E-mail: boris.dorbic@gmail.com.

² 22300 Knin, Republika Hrvatska.

³ Sveučilište u Zagrebu, Šumarski fakultet, Svetošimunska c. 25, 10000 Zagreb, Republika Hrvatska.

⁴ Univerzitet u Beogradu, Poljoprivredni fakultet, Nemanjina 6, 11000 Beograd, Republika Srbija.

⁵ Dorbić, B., Pavić, J., Španjol, Ž., Friganović, E., Vujošević, A., Vuković, S. (2020). Percepcije i stavovi o ukrasnim karakteristikama i primjeni različitih kultivara afričke ljubičice (*Saintpaulia ionantha* L.). *Glasilo Future*, 3(5-6), 23–35. / Dorbić, B., Pavić, J., Španjol, Ž., Friganović, E., Vujošević, A., Vuković, S. (2020). Perceptions and attitudes on ornamental features and the use of different cultivars of african violet (*Saintpaulia ionantha* L.). *Glasilo Future*, 3(5-6), 23–35.

Abstract

Since the 20th century a large number of cultivars of African violet (*Saintpaulia ionantha* L.) have been known. This species has soon positioned itself among the most popular house plants. African violet has been characterised by decorative heart-shaped leaves on long stems and different flower colours. Ready-to-use substrates are the best choice for its growth and development. During the summer period it prefers parts of the interior with a lot of light without direct exposure to sunlight. During bloom the violet requires moderate amounts of water, while after bloom it requires a reduced amount of water. In addition, during bloom African violet needs to be fertilised once a week. The species is primarily propagated through leaf cuttings or seeds. The primary source of information used in this work was also survey testing whose objective was to explore the perception and attitudes of the respondents on ornamental features and the use of different cultivars of African violet. The findings have shown that in terms of ornamental features the respondents slightly prefer the cultivars with a more special appearance of leaves and flowers, while from the aspect of use of violets in different interiors, the respondents prefer to use more classic types of cultivars of this violet species. The maintenance of the African violet is normally perceived as non-demanding. The previously mentioned preliminary research can be used upon interior landscape design and technologists can use it from the aspect of production and sale.

Key words: African violet, cultivation, ornamental features, use, perceptions and attitudes.

Uvod

Afrička ljubičica (*Saintpaulia ionantha* L.) pripada obitelji *Gesneriaceae* i spada u višegodišnje cvjetne vrste. Vrsta formira lisnu rozetu, a može narasti 8 do 20 cm u visinu (Temim i Dorbić, 2017). Listovi ljubičice su okrugli do ovalni i veoma dlakavi, dužine oko 8 cm. Nalaze se na peteljka dužine do 10 cm (Mladenović i Pavlović, 2017). Listovi mogu biti zelene boje ili šatirani. Cvjetovi formiraju cvjetnu kuglu, a postavljeni su dosta visoko tako da nadvisuju lišće (Temim i Dorbić, 2017).

Nekoliko vrsta roda *Saintpaulia* postale su veoma popularne kao sobne biljke u Europi i SAD-u. Njihovi preci, ukupno dvadesetak vrsta rastu u planinskim masivima u blizini obale u Tanzaniji i Keniji. Ove vrste zahtijevaju vrlo specifične okolišne uvjete jer su osjetljive na sušu i konkurenciju drugih biljaka. Tako ih većina naseljava sjenovite strme položaje gdje druge biljke ne uspijevaju (Johannson, 1978). Afrička ljubičica raste i u Južnoj Africi, a otkrivena je u provinciji Cape koncem XIX. stoljeća. Ime je dobila po istraživaču Walteru Von Saint Paul-u (Mladenović i Pavlović, 2017).

Zahvaljujući ukrasnim karakteristikama afrička ljubičica je veoma popularna lončanica. Dekorativni cvjetovi, različito obojani najvažnija su karakteristika ove vrste. Nadalje i njeni listovi su vrlo ukrasni jer mogu biti različitog oblika (Routh et al., 2006., prema Mladenović et al., 2016). Ova vrsta broji

tisuće komercijalnih hibrida (Tombolato et al., 1993., prema Salvador i Minami, 2005). Cvjetovi mogu biti jednostavni ili dvostruki, mogu biti bijeli, ružičasti, ljubičasti, plavi ili dvobojni, a cvatu tijekom cijele godine i traju od 7 do 15 dana (Bianchini i Pantano, 1974., prema Salvador i Minami, 2005). Općenito se uvažava mišljenje da se bilje prije svega primjenjuje u interijerima radi njegove estetske uloge. Ono interijeru daje osobnost, toplinu i živost (Židovec et al., 2010). Prilikom odabira bilja za interijer potrebno je naglasiti da neke vrste ponekad nisu u "modi", te da postoje različite preferencije korisnika o njihovom odabiru (Dorbić et al., 2018).

U svijetu postoji veliki interes uzgajivača da stvore nove kultivare sa superiornim morfološkim obilježjima (Toma, 2009). U tome im veliku podršku daju i specijalizirane udruge ljubitelja afričke ljubičice. Jedno od najpoznatijih je *"The African Violet Society of America, Inc. AVSA osnovano je 30. lipnja 1947. godine. Od tada je izraslo u jedno od najvećih društava posvećenih jednoj sobnoj biljci na svijetu"* (AVSA-a).

Afrička ljubičica se u različitim interijerima upotrebljava samostalno ili u kombinaciji s drugim vrstama i često se može vidjeti na prozorskim daskama, a ponekad i u javnim interijerima, samostalno ili u grupama. Neki od poznatih kultivara ove vrste su: Becky, Star Trail, Jet Trail (Temim i Dorbić, 2017). Održavanje ove vrste u interijerima nije zahtjevno.

Premda se arhitektura javnih prostora sve više prilagođava mogućnostima uporabe ukrasnog bilja unutar same građevine, općenito su i dalje uvjeti za njegov rast i razvoj nepovoljni. Zbog toga su za oblikovanje i uređivanje interijera javnih prostora ukrasnim biljem, kao i za njegovo održavanje i njegu, potrebna specifična znanja i vještine (Židovec, 2007: 27).

Supstrat za ovu vrstu trebao bi biti prozračan, topao, s dobrim kapacitetom za vodu, hranjiv i blago kiseloga Ph 5 – 6,5. Gotovi supstrat je ipak najpogodniji, a može se pronaći u specijaliziranim trgovinama (Karlović et al., 1999). Afrička ljubičica preferira osvijetljene interijere bez izravne sunčeve svjetlosti. Idealna temperatura za njen uzgoj iznosi 20 – 25 °C (AGROPOTAL). Zalijevaju se samo kada se supstrat potpuno isuši i obavezno u podlogu. Nikada se ne orošavaju i ne zalijevaju preko lista radi pojave truleži (Mladenović i Pavlović, 2017). Najbolje je koristiti vodu bez kamenca sobne temperature (Wolff, 2008). Razmnožava se lisnim reznicama, sjemenom i mikropropagacijom.

Materijali i metode

Kao izvor primarnih podataka u radu korišteno je anketno ispitivanje. Cilj navedenog bilo je istražiti percepciju i stavove ispitanika o ukrasnim karakteristikama i primjeni različitih kultivara afričke ljubičice.

Ispitanici su pored anketnog upitnika, zbog percepcije dobili na uvid i slike svih kultivara iz anketnog upitnika i to: klasičniji tip kultivara (Top Dark, Madison Red i Aca's flying free) i kultivari s posebnijim izgledom listova i cvjetova (Aca's Red Ember i Martinique).

Anketno ispitivanje je provedeno u prvoj polovici 2020. godine na uzorku od 40 ispitanika, 16 muškarca i 24 žena, od kojih je 25 % ispitanika bilo iz Knina, 15 % iz okolice Knina, 32,5 % iz Šibenika te 27,5 % iz ostalih gradova i naselja.

Starosna struktura uzorka bila je sljedeća: do 20 godina (12,5 %), 20 – 30 godina (32,5 % ispitanika), 30 – 40 godina (22,5 %), 40 – 50 godina (7,5 %), 50 – 60 godina (17,5 %), 60 i više godina (7,5 %).

U pogledu stupnja obrazovanja struktura uzorka bila je sljedeća: osnovna škola (5 %), srednja stručna sprema (52,5 %), viša stručna sprema (20 %), visoka stručna sprema (22,5 %).

U svrhu statističke izrade korištena je petostupanjska ljestvica s vrijednostima od 1 do 5.

Obrada podataka provedena je mjerilima centralne tendencije tj. na osnovu izračuna aritmetičke sredine, standardne devijacije i varijance. Statistička obrada podataka je izrađena u programu SPSS 16. Prilikom izrade rada kao izvor sekundarnih podataka korišteni su različiti stručni i znanstveni radovi, publikacije i slično.

Rezultati i diskusija

U tablicama (1.-5.) dani su rezultati anketnog ispitivanja vezanog za istraživanje percepciju i stavove ispitanika o ukrasnim karakteristikama i primjeni različitih kultivara afričke ljubičice.

Kultivar "Top Dark"

Slika 1. Kultivar "Top Dark" (Izvor: https://www.rhsplants.co.uk/plants/_/saintpaulia-top-dark-blue/classid.2000028181/)

Figure 1. Cultivar "Top Dark" (Source: https://www.rhsplants.co.uk/plants/_/saintpaulia-top-dark-blue/classid.2000028181/)

Tablica 1. Stavovi i percepcije o kultivaru "Top Dark" (Izvor: prema., Pavić, 2020)

Table 1. Attitudes and perceptions about cultivar "Top Dark"

KULTIVAR "TOP" DARK				
R. br.	Pitanja	Aritm. Sred.	Stand. dev.	Varijanca
1.	Ocijenite ukrasne karakteristike cvijeta ove afričke ljubičice (1-izrazito se ne dopada; 3-osrednje se dopada; 5- izrazito se dopada)	4,48	,640	,410
2.	Izrazite vlastito mišljenje o boji cvijeta ove afričke ljubičice (1-izrazito se ne dopada; 3-osrednje se dopada; 5- izrazito se dopada)	4,25	,870	,756
3.	Ocijenite ukrasne karakteristike lista ove afričke ljubičice (1-izrazito se ne dopada; 3-osrednje se dopada; 5- izrazito se dopada)	4,15	,802	,644
4.	Ocijenite sveukupni izgled ove afričke ljubičice (1-izrazito se ne dopada; 3-osrednje se dopada; 5- izrazito se dopada)	4,23	,832	,692
5.	Ocijenite atraktivnost primjene ovog kultivara afričke ljubičice u vlastitom domu (1-izrazito se ne dopada; 3- osrednje se dopada; 5- izrazito se dopada)	4,03	1,074	1,153
6.	Ocijenite atraktivnost primjene ovog kultivara afričke ljubičice u javnim interijerima (1-izrazito se ne dopada; 3-osrednje se dopada; 5- izrazito se dopada)	3,98	,891	,794
7.	Izrazite mišljenje o težini uzgoja i održavanja ove afričke ljubičice u kućnim uvjetima (1-izrazito teško; 5-lagano)	3,60	1,033	1,067
8.	Izrazite mišljenje o težini uzgoja i održavanja ove afričke ljubičice u javnim interijerima (1-izrazito teško; 5-lagano)	3,58	,984	,969

Prema tablici 1. vidi se da su ispitanici vrlo dobre ocjene dodijelili ukrasnim karakteristikama ovog kultivara (4,15-4,48). Najviše im se sviđaju ukrasne karakteristike cvijeta (4,48). Također bi vrlo rado koristili ovaj kultivar za dekoriranje različitih vrsta interijera (3,98-4,03). Održavanje u različitim interijerima percipiraju kao uglavnom lagano.

Kultivar "Madison red"

Slika 2. Kultivar "Madison Red" (Izvor: https://www.rhsplants.co.uk/plants/_/saintpaulia-madison-red/classid.2000031755/)

Figure 2. Cultivar "Madison Red" (Source: https://www.rhsplants.co.uk/plants/_/saintpaulia-madison-red/classid.2000031755/)

Tablica 2. Stavovi i percepcije o kultivaru "Madison Red" (prema., Pavić, 2020)

Table 2. Attitudes and perceptions about cultivar "Madison Red" (according to., Pavić, 2020)

KULTIVAR "MADISON RED"				
R. br.	Pitanja	Aritm. Sre.	Stand. Dev.	Varijanca
1.	Ocijenite ukrasne karakteristike cvijeta ove afričke ljubičice (1-izrazito se ne dopada; 3-osrednje se dopada; 5- izrazito se dopada)	4,33	,656	,430
2.	Izrazite vlastito mišljenje o boji cvijeta ove afričke ljubičice (1-izrazito se ne dopada; 3-osrednje se dopada; 5- izrazito se dopada)	4,63	,628	,394
3.	Ocijenite ukrasne karakteristike lista ove afričke ljubičice (1-izrazito se ne dopada; 3-osrednje se dopada; 5- izrazito se dopada)	4,15	,736	,541
4.	Ocijenite sveukupni izgled ove afričke ljubičice (1-izrazito se ne dopada; 3-osrednje se dopada; 5- izrazito se dopada)	4,48	,848	,7171

5.	Ocijenite atraktivnost primjene ovog kultivara afričke ljubičice u vlastitom domu (1-izrazito se ne dopada; 3-osrednje se dopada; 5- izrazito se dopada)	3,98	,947	,897
6.	Ocijenite atraktivnost primjene ovog kultivara afričke ljubičice u javnim interijerima (1-izrazito se ne dopada; 3-osrednje se dopada; 5- izrazito se dopada)	4,08	,797	,653
7.	Izrazite mišljenje o težini uzgoja i održavanja ove afričke ljubičice u kućnim uvjetima (1-izrazito teško; 5-lagano)	3,90	1,057	1,118
8.	Izrazite mišljenje o težini uzgoja i održavanja ove afričke ljubičice u javnim interijerima (1-izrazito teško; 5-lagano)	3,83	,847	,712

Iz tablice 2. razvidno je da su ispitanici vrlo dobre ocjene dodijelili ukrasnim karakteristikama ovog kultivara. Najviše im se sviđa boja cvijeta (4,63), a potom sveukupni izgled (4,48). Također bi vrlo rado koristili ovaj kultivar za dekoriranje različitih interijera. Održavanje u različitim interijerima percipiraju kao uglavnom lagano.

Kultivar "Aca's flying free"

Slika 3. Kultivar "Aca's flying free" (Izvor: <http://www.avsa.org/Aphotos>)

Figure 3. Cultivar "Aca's flying free" (Source: <http://www.avsa.org/Aphotos>)

Tablica 3. Stavovi i percepcije o kultivaru "Aca's flying free" (prema., Pavić, 2020)

Table 3. Attitudes and perceptions about cultivar "Aca's flying free" (according to., Pavić, 2020)

Kultivar "Aca's flying free"				
R. br.	Pitanja	Aritme. Sred.	Stand. Dev.	Varianca
1.	Ocijenite ukrasne karakteristike cvijeta ove afričke ljubičice (1-izrazito se ne dopada; 3-osrednje se dopada; 5-izrazito se dopada)	3,58	,813	,661
2.	Izrazite vlastito mišljenje o boji cvijeta ove afričke ljubičice (1-izrazito se ne dopada; 3-osrednje se dopada; 5-izrazito se dopada)	3,75	,981	,962
3.	Ocijenite ukrasne karakteristike lista ove afričke ljubičice (1-izrazito se ne dopada; 3-osrednje se dopada; 5-izrazito se dopada)	3,60	,928	,862
4.	Ocijenite sveukupni izgled ove afričke ljubičice (1-izrazito se ne dopada; 3- osrednje se dopada; 5-izrazito se dopada)	3,65	,864	,746
5.	Ocijenite atraktivnost primjene ovog kultivara afričke ljubičice u vlastitom domu (1-izrazito se ne dopada; 3- osrednje se dopada; 5-izrazito se dopada)	2,93	1,118	1,251
6.	Ocijenite atraktivnost primjene ovog kultivara afričke ljubičice u javnim interijerima (1-izrazito se ne dopada; 3- osrednje se dopada; 5- izrazito se dopada)	3,58	1,035	1,071
7.	Izrazite mišljenje o težini uzgoja i održavanja ove afričke ljubičice u kućnim uvjetima (1-izrazito teško; 5-lagano)	3,50	1,155	1,333
8.	Izrazite mišljenje o težini uzgoja i održavanja ove afričke ljubičice u javnim interijerima (1-izrazito teško; 5-lagano)	3,88	,822	,676

Iz tablice 3. razvidno je da su ispitanici vrlo dobre ocjene dodijelili ukrasnim karakteristikama cvijeta ovoga kultivara (3,58-3,75). Najviše im se svidjela boja cvijeta (3,75). Radije bi ovaj kultivar koristili u javnim interijerima (3,58), nego u vlastitom domu (2,93). Održavanje percipiraju kao uglavnom lagano.

Kultivar "Aca's Red Ember"

Slika 4. Kultivar "Aca's Red Ember" (Izvor: <http://www.avsa.org/node/151>)

Figure 4. Cultivar "Aca's Red Ember" (Source: <http://www.avsa.org/node/151>)

Tablica 4. Stavovi i percepcije o kultivaru "Aca's Red Ember" (prema., Pavić, 2020)

Table 4. Attitudes and perceptions about cultivar "Aca's Red Ember" (according to., Pavić, 2020)

Kultivar "Acas red ember"				
R. br.	Pitanja	Aritme. Sred.	Stand. Dev.	Varijanca
1.	Ocijenite ukrasne karakteristike cvijeta ove afričke ljubičice (1-izrazito se ne dopada; 3-osrednje se dopada; 5-izrazito se dopada)	4,45	,783	,613
2.	Izrazite vlastito mišljenje o boji cvijeta ove afričke ljubičice (1-izrazito se ne dopada; 3-osrednje se dopada; 5-izrazito se dopada)	4,55	,783	,613
3.	Ocijenite ukrasne karakteristike lista ove afričke ljubičice (1-izrazito se ne dopada; 3-osrednje se dopada; 5-izrazito se dopada)	4,58	,712	,507
4.	Ocijenite sveukupni izgled ove afričke ljubičice (1-izrazito se ne dopada; 3-osrednje se dopada; 5- izrazito se dopada)	4,13	1,042	1,087
5.	Ocijenite atraktivnost primjene ovog kultivara afričke ljubičice u vlastitom domu (1-izrazito se ne dopada; 3-osrednje se dopada; 5- izrazito se dopada)	3,83	1,083	1,174
6.	Ocijenite atraktivnost primjene ovog kultivara afričke ljubičice u javnim interijerima (1-izrazito se ne dopada; 3-osrednje se dopada; 5-izrazito se dopada)	3,83	,747	,558
7.	Izrazite mišljenje o težini uzgoja i održavanja ove afričke ljubičice u kućnim uvjetima (1-izrazito teško; 5-lagano)	3,72	1,037	1,076

8.	Izrazite mišljenje o težini uzgoja i održavanja ove afričke ljubičice u javnim interijerima (1-izrazito teško; 5-lagano)	3,85	,863	,746
----	--	------	------	------

Iz tablice 4. vidi se da su ispitanici vrlo dobre ocijene (4,13-4,45) dodijelili ukrasnim karakteristikama ovog kultivara. Najviše su im se dopale ukrasne karakteristike lista ovog kultivara (4,58). Iste, vrlo dobre ocjene su dodijeljene u dekoriranju raznih interijera. Održavanje percipiraju kao uglavnom lagano.

Kultivar "Martinique"

Slika 5. Kultivar "Martinique" (Izvor: <https://www.pinterest.com/pin/224617100150097836/>)

Figure 5. Cultivar "Martinique" (Source: <https://www.pinterest.com/pin/224617100150097836/>)

Tablica 5. Stavovi i percepcije o kultivaru "Martinique" (prema., Pavić, 2020)

Table 5. Attitudes and perceptions about cultivar "Martinique" (according to., Pavić, 2020)

Kultivar "Martinique"				
R. br.	Pitanja	Aritme. Sred.	Stand. Dev	Varijanca
1.	Ocijenite ukrasne karakteristike cvijeta ove afričke ljubičice (1-izrazito se ne dopada; 3-osrednje se dopada; 5-izrazito se dopada)	3,97	,919	,846
2.	Izrazite vlastito mišljenje o boji cvijeta ove afričke ljubičice (1-izrazito se ne dopada; 3-osrednje se dopada; 5-izrazito se dopada)	3,97	,919	,846
3.	Ocijenite ukrasne karakteristike lista ove afričke ljubičice (1-izrazito se ne dopada; 3-osrednje se dopada; 5-izrazito se dopada)	3,90	,900	,810

4.	Ocijenite sveukupni izgled ove afričke ljubičice (1-izrazito se ne dopada; 3-osrednje se dopada; 5- izrazito se dopada)	4,00	,987	,974
5.	Ocijenite atraktivnost primjene ovog kultivara afričke ljubičice u vlastitom domu (1-izrazito se ne dopada; 3-osrednje se dopada; 5- izrazito se dopada)	3,50	1,198	1,436
6.	Ocijenite atraktivnost primjene ovog kultivara afričke ljubičice u javnim interijerima (1-izrazito se ne dopada; 3-osrednje se dopada; 5- izrazito se dopada)	3,65	1,114	1,310
7.	Izrazite mišljenje o težini uzgoja i održavanja ove afričke ljubičice u kućnim uvjetima (1-izrazito teško; 5-lagano)	3,80	1,090	1,190
8.	Izrazite mišljenje o težini uzgoja i održavanja ove afričke ljubičice u javnim interijerima (1-izrazito teško; 5-lagano)	3,85	,735	,541

Iz tablice 5. vidljivo je da su ispitanici vrlo dobre ocjene (3,90-4,00) dodijelili svim ukrasnim karakteristikama ovog kultivara ljubičice. Radije bi primijenili ovaj kultivar u dekoriranju javnih interijera (3,65). Održavanje percipiraju kao uglavnom lagano.

Rezimirajući navedeno dolazimo do sumarnih podataka:

Klasičniji tip kultivara

Top Dark, ukrasne karakteristike (4,28), primjena (4,00)

Madison Red, ukrasne karakteristike (4,40), primjena (4,03)

Aca's flying free, ukrasne karakteristike (3,64), primjena (3,25)

Kultivari s posebnijim izgledom listova i cvjetova

Aca's Red Ember, ukrasne karakteristike (4,43), primjena (3,83)

Martinique, ukrasne karakteristike (3,96), primjena (3,57)

Iz gore navedenog je vidljivo da se ispitanicima u pogledu ukrasnih karakteristika nešto više dopadaju kultivari s posebnijim izgledom listova i cvjetova, a s gledišta primjene više bi koristili klasičnije tipove kultivara. Također se može vidjeti da su kultivari plave boje cvjeta iz skupine klasičnijeg tipa kultivara s aspekta ukrasnih karakteristika više preferirani od kultivara plave i roze boje cvjeta iz skupine kultivara s posebnijim izgledom listova i cvjetova. Dok su kultivari s crvenom bojom cvjeta iz skupine posebnijeg izgleda listova i cvjetova dobili neznatno veće ocjene od klasičnijih tipova kultivara.

Zaključak

Afrička ljubičica je jedna od najomiljenijih lončanica u svijetu pa tako i u Hrvatskoj. Budući je trend uporabe i preferencija cvjetnih kultura podložan promjenama potrebno je vršiti različita ispitivanja tržišta. Provedenim istraživanjem percepcija i stavova o ukrasnim karakteristikama i primjeni različitih kultivara afričke ljubičice svrstanim u klasičnije i posebnije tipove kultivara došli smo do sljedećih rezultata: u pogledu ukrasnih karakteristika ispitanicima se nešto više sviđaju kultivari s posebnijim izgledom listova i cvjetova, dok bi sa aspekta primjene ljubičice u različitim interijerima oni bi više koristili klasičnije tipove kultivara. Održavanje vrste percipiraju kao uglavnom lagano. Preliminarno istraživanje može poslužiti prilikom krajobraznog oblikovanja interijera kao i tehnolozima s aspekta proizvodnje i prodaje.

-Rad je izvod iz Seminarskog rada studentice Jelene Pavić (Vidi literaturu).

Literatura

AGROPORTAL. Afrička ljubičica. dostupno na: <https://www.agroportal.hr/hortikultura/27505> (posjećeno: 11. 04. 2020.).

AVSA-a. About us. dostupno na: <http://www.avsa.org/about> (posjećeno: 11. 04. 2020.).

AVSA-b. Photo Gallery. dostupno na: <http://www.avsa.org/Aphotos> (posjećeno: 11. 04. 2020.).

AVSA-c. Aca's Red Ember. dostupno na: <http://www.avsa.org/node/151> (posjećeno: 11. 04. 2020.).

Bianchini, F., Pantano, A.C. (1974). *Tudo verde: guia das plantas e flores*. São Paulo: Ed. Melhoramentos.

Dorbić, B., Marić, A., Čuturić, T., Temim, E., Gugić, M., Šarolić, M., Gugić, J., Šuste, M., Zrno, Ž., Hadžiabulić, A. (2018). Istraživanje preferencija u odabiru sobnog bilja za interijere na primjeru Veleučilišta "Marko Marulić" u Kninu. *Glasnik Zaštite Bilja* 41(4), 4-10.

Johansson, D. (1978). Saintpaulias in their natural environment with notes on their present status in Tanzania and Kenya. *Biological conservation*, 14, 45-62.

Karlović, K., Pagliarini, N., Vrdoljak, A., Vršek, I. (1999). *Sobno i balkonsko cvijeće*. Zagreb: Gospodarski list.

Mladenović, E., Zorić, M., Čukanović, J., Hiel, J., Pavlović, L., Sentić, I. (2016). Effect of plant growth regulators on the propagation of african violet (*Saintpaulia ionantha* h. Wendl.) from leaf cuttings. *Contemporary Agriculture* 65(3-4), 63-67.

B. Dorbić, Jelena Pavić, Ž. Španjol, Emilija Friganović, Ana Vujošević, Sandra Vuković / *Percepcije i stavovi o ukrasnim karakteristikama i primjeni različitih...* / *Glasilo Future* (2020) 3 (5-6) 23–35

Mladenović, E., Pavlović, L. (2017). *Cvečarstvo 2*. Novi Sad: Univerzitet u Novom Sadu Poljoprivredni fakultet.

Pavić, J. (2020). Percepcije i stavovi o ukrasnim karakteristikama i primjeni različitih kultivara afričke ljubičice. Seminarski rad. Veleučilište "Marko Marulić" u Kninu.

PINTEREST. dostupno na: <https://www.pinterest.com/pin/224617100150097836/> (posjećeno: 11. 04. 2020.).

RHS Plants-a. Saintpaulia "Top Dark Blue" African violet. dostupno na https://www.rhsplants.co.uk/plants/_/saintpaulia-top-dark-blue/classid.2000028181/ (posjećeno: 11. 04. 2020.).

RHS Plants-b. Saintpaulia "Madison Red" African violet. Dostupno na: https://www.rhsplants.co.uk/plants/_/saintpaulia-madison-red/classid.2000031755/ (posjećeno: 11. 04. 2020.).

Routh, G.R., Mohapatra, A., Mohan, Jain S. (2006). Tissue culture of ornamental pot plant: A critical review on present scenario and future prospects. *Biotechnology Advances*, 24, 531-560.

Salvador, E.D., Minami, K. (2005). Evaluation of Different Substrates on African Violet (*Saintpaulia ionantha* Wendl.) Growth. *Acta Hort.* 697.

Wolff, J. (2008). *Enciklopedija sobnog bilja*. Split: Marjan tisak.

Temim, E., Dorbić, B. (2017). *Sobno bilje*. Mostar: Agromediteranski fakultet.

Toma, F. (2009). *Floriculture and Floral Art—Volume 3: Pot Plants and Indoor Plants*, București, Romania: Invel Multimedia.

Tombolato, A.F.C., Takebayashl, S.S.G., Tamada, E.T., Feltosa, C.T. (1993). Cultivo comercial do violeta-africana. Campinas: IAC.

Židovec, V. (2007). Primjena ukrasnog bilja u interijerima. *Glasnik Zaštite Bilja* 30(6), 24-28.

Židovec, V., Karlović, K., Hulina, N. i Jednaković, V. (2010). Inventarizacija ukrasnog bilja u interijerima odabranih hotelsko-ugostiteljskih objekata na području grada Zadra. *Agronomski glasnik* 72(1), 59-72.

Primljeno: 03. prosinca 2020. godine

Received: December 03, 2020

Prihvaćeno: 30. prosinca 2020. godine

Accepted: December 30, 2020